

ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
& ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ Π.Κ.Μ.

ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ
ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

13-15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2025

ΔΡ. ΤΣΑΝΤΑΛΗ ΕΛΕΝΗ-
ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΝΕΥΡΟΨΥΧΟΛΟΓΟΣ

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ

Η κακοποίηση ηλικιωμένων είναι κάθε πράξη που προκαλεί **βλάβη σε ένα ηλικιωμένο άτομο** από κάποιον που **γνωρίζει και εμπιστεύεται** :

- γιος ή κόρη
- εγγόνι
- εταίρος
- άλλα μέλη της οικογένειας
- φίλος
- γείτονας

Η κατάχρηση είναι συνήθως **σκόπιμη**. Η βλάβη που προκαλείται μπορεί να έχει συνέπειες **λεκτικής παρενόχλησης έως τον σοβαρό σωματικό τραυματισμό** που προκαλείται σκόπιμα. Η βλάβη μπορεί επίσης να περιλαμβάνει συναισθηματική βλάβη και οικονομική απώλεια, συμπεριλαμβανομένης της απώλειας σπιτιού και αντικειμένων.

- ✓ Εκτιμάται ότι **1 στους 6 ηλικιωμένους** είναι θύματα βίας και μόνο το **4% των περιπτώσεων βίας αναφέρονται από αυτούς**
- ✓ Η κακοποίηση είναι πιο διαδεδομένη στην περίπτωση γνωστικής διαταραχής - το **47% των θυμάτων κακοποίησης έχουν άνοια**
- ✓ **Η ανάγκη φροντίδας, η άνοια και η εξάρτηση** είναι οι παράγοντες που συχνά η μόνη διέξοδος από το βίαιο περιβάλλον είναι η ιδρυματοποίηση

ΕΙΔΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

1. Παραμέληση:

Εσκεμμένη έλλειψη **παροχής-στέρησης των βασικών αναγκών της ζωής**, (όπως φαγητό, νερό, φάρμακα, ζεστασιά κ.λπ)

- μεγάλη απώλεια βάρους, λόγω της έλλειψης φροντίδας
- να φοράει λάθος ρούχα σε σχέση με τις καιρικές συνθήκες,
- να ζει σε περιβάλλον βρώμικο ή μη ασφαλές,
- επιδείνωση των προβλημάτων υγείας λόγω της κακής διαχείρισης των φαρμάκων του, ή της έλλειψης ιατρικής παρακολούθησης και/ή νοσηλευτικής φροντίδας
- να υποφέρει ο ηλικιωμένος από υποθερμία, θερμοπληξία, αφυδάτωση ή κατακλίσεις-
- Γενικότερα, όταν δεν ικανοποιούνται επαρκώς οι φυσικές, συναισθηματικές και κοινωνικές ανάγκες του ηλικιωμένου.

ΕΙΔΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

2. Εγκατάλειψη:

Όταν αφήνεις έναν ηλικιωμένο που χρειάζεται βοήθεια μόνο, χωρίς να έχεις προγραμματίσει γι' αυτόν κάποια βοήθεια/φροντίδα.

3. Σωματική κακοποίηση:

Πρόκληση **πόνου ή τραυματισμού** χτυπώντας, χαστουκίζοντας, σπρώχνοντας ή χρησιμοποιώντας μέσα συγκράτησης (π.χ. δέσιμο στην καρέκλα ή στο κρεβάτι ή κλείδωμα στο δωμάτιο).

4. Σεξουαλική κακοποίηση:

Οποιαδήποτε σεξουαλική δραστηριότητα στην οποία το ηλικιωμένο άτομο **δεν έχει συναινέσει**. Από την ανάγνωση έντυπου ή ηλεκτρονικού υλικού με σεξουαλικό περιεχόμενο μπροστά στο ηλικιωμένο άτομο, μέχρι τη σεξουαλική κακοποίηση, όταν κάνει μπάνιο ή κάνει ντους και όχι μόνο.

ΕΙΔΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

5. Συναισθηματική (ή ψυχολογική) κακοποίηση:

Χρήση απειλών, εξευτελισμού ή παρενόχλησης που προκαλεί αγωνία και αισθήματα ντροπής, άγχους ή αδυναμίας. Συχνά εμφανίζεται σε συνδυασμό με άλλες μορφές κακοποίησης.

6. Οικονομική κατάχρηση:

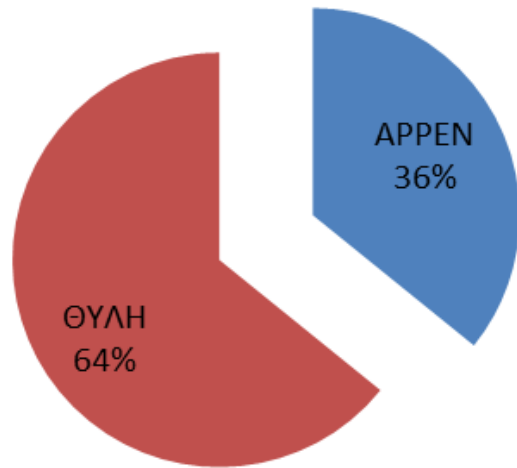
Χρήση χρημάτων, περιουσίας ή άλλων περιουσιακών στοιχείων του ηλικιωμένου παράνομα ή ακατάλληλα ή εξαναγκασμός του να αλλάξει τη διαθήκη του ή να υπογράψει έγγραφα.

7. Κοινωνική κακοποίηση:

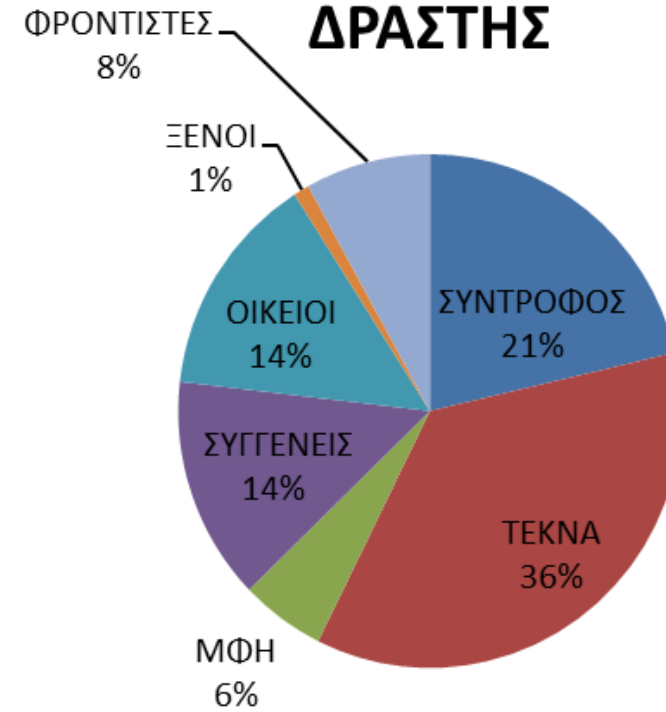
Αναγκαστική απομόνωση του ηλικιωμένου περιορίζοντας την πρόσβασή του σε άλλους, συμπεριλαμβανομένης της οικογένειας, των φίλων ή των υπηρεσιών.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ-SILVER ALERT(2022)

ΦΥΛΟ

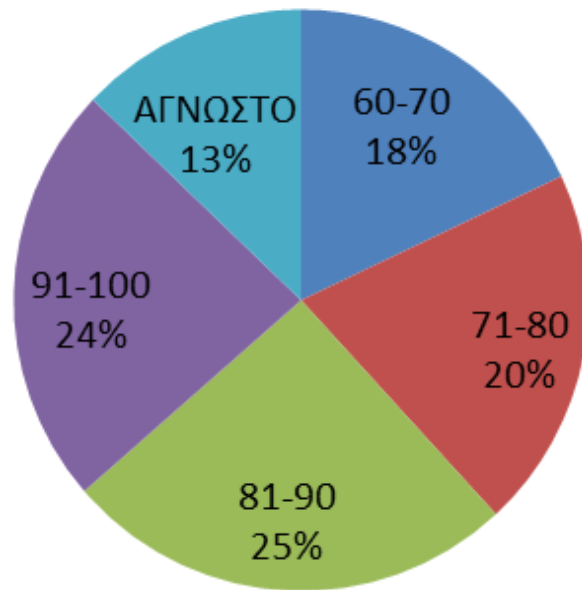

ΔΡΑΣΤΗΣ

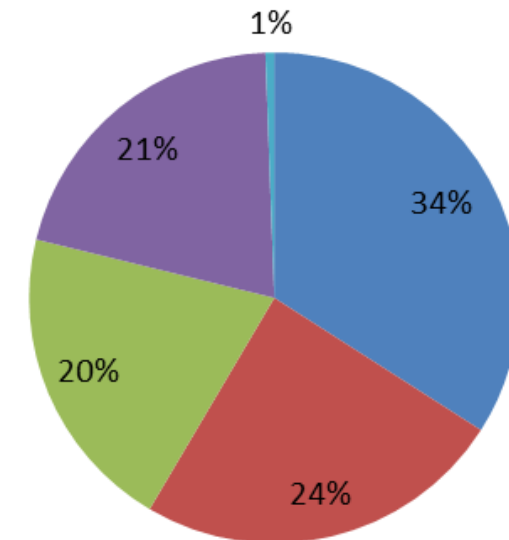
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ-SILVER ALERT(2022)

ΗΛΙΚΙΑ

ΕΙΔΟΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ ΟΙΚ. ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΑ
ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΒΙΑ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΒΙΑ

ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ/ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΥΞΗΣΟΥΝ ΤΗΝ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ:

- ΕΞΑΡΤΗΣΗ του ηλικιωμένου από άλλους
- οικογενειακή σύγκρουση ή δυσλειτουργία
- οικογενειακή βία
- απομόνωση
- αναπηρία
- άγχος στις σχέσεις φροντίδας
- παιδιά ώριμης ηλικίας ή εξαρτώμενα άτομα με αναπηρία ή προβλήματα υγείας
- ψυχική ασθένεια και άνοια
- ανεπαρκής αλφαριθμητισμός ή/και έλλειψη επίγνωσης των δικαιωμάτων των ηλικιωμένων
- Η ηλικία και η στάση απέναντι στους ηλικιωμένους μπορεί να θέσει τους ανθρώπους σε κίνδυνο προκαλώντας την πραγματική κακοποίηση

ΠΟΙΟΣ ΚΑΚΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΠΙΟ ΕΥΚΟΛΑ

Τα περισσότερα θύματα κακοποίησης είναι οι **γυναίκες**, χωρίς να αποκλείονται οι άντρες. Συνήθως οι ηλικιωμένοι που δεν έχουν οικογένεια ή φίλους κοντά τους, που έχουν αναπηρίες, προβλήματα μνήμης, άνοια, κακοποιούνται πιο συχνά.

Η κακοποίηση μπορεί να συμβεί στον κάθε ηλικιωμένο, κυρίως όμως σε αυτούς που εξαρτώνται από τους άλλους για τις καθημερινές τους δραστηριότητες, π.χ. μπάνιο, ντύσιμο, φαγητό, φαρμακευτική αγωγή, γενικότερα ευπαθή άτομα

ΣΗΜΑΔΙΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ-ΣΩΜΑ

- Σταματά να συμμετέχει σε δραστηριότητες που του αρέσουν
- Φαίνεται ακατάστατος/η, με άπλυτα μαλλιά ή βρώμικα ρούχα
- Δυσκολεύεται να κοιμηθεί
- Χάνει βάρος χωρίς λόγο
- Αποσύρεται ή ενεργεί ταραγμένος ή βίαιος
- Εμφανίζει σημάδια τραύματος, όπως λίκνισμα εμπρός και πίσω
- Έχει ανεξήγητους μώλωπες, εγκαύματα, κοψίματα ή ουλές
- Έχει σπασμένα γυαλιά/σκελετό ή σωματικά σημάδια τιμωρίας ή συγκράτησης

ΣΗΜΑΔΙΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

- Αναπτύσσει πληγές κατάκλισης ή άλλες καταστάσεις που μπορούν να προληφθούν
- Δεν διαθέτει ιατρικά βοηθήματα (γυαλιά, περιπατητής, οδοντοστοιχίες, ακουστικά βαρηκοΐας, φάρμακα)
- Έχει ειδοποίηση έξωσης για απλήρωτο ενοίκιο, ειδοποίηση καθυστερημένης υποθήκης ή έξωση σπιτιού
- Έχει επικίνδυνες, μη ασφαλείς ή συνθήκες διαβίωσης χωρίς υγιεινή
- Εμφανίζει σημάδια ανεπαρκούς φροντίδας ή απλήρωτους λογαριασμούς παρά τους επαρκείς οικονομικούς πόρους
- Στις Μ.Φ.Η. αν δείτε σημάδια κακοποίησης, δοκιμάστε να μιλήσετε με τον ηλικιωμένο για να μάθετε τι συμβαίνει. Για παράδειγμα, η κακοποίηση μπορεί να προέρχεται από άλλο ηλικιωμένο και όχι από κάποιον που εργάζεται στη ΜΦΗ ή στο ίδρυμα υποβοηθούμενης διαβίωσης.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΙΑΤΡΙΚΟ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ

- Χρόνια νοσήματα, διαγνώσεις
- Νοητική κατάσταση-γνωστικές λειτουργίες (MMSE, MOCA, TYM)
- Λειτουργικότητα (IADL)
- Συναισθηματική κατάσταση (Geriatric Depression Scale-GDS)

4 ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ

Elder Abuse Suspicion Index © (EASI).

1. Σε περιορίζει κάποιος στις καθημερινές σου δραστηριότητες;

1. Φαγητό και Νερό
2. Φάρμακα
3. Γυαλιά ή βοηθήματα ακοής
4. Ιατρική φροντίδα

Εάν ένας ηλικιωμένος επιβεβαιώσει ότι κάποιος του έχει περιορίσει ή αλλάξει τις καθημερινές του δραστηριότητες, είναι σημαντικό να μάθετε ποιος.

<https://www.nursinghomeabusecenter.com/blog/elder-abuse-assessment-questions/>

4 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ

2. Σας έχει μιλήσει κάποιος με απειλητικό τρόπο;

οι λεκτικές απειλές μπορεί να μην αφήνουν σωματικά τραύματα, είναι όμως επιβλαβείς για τη συναισθηματική υγεία του ηλικιωμένου.

Η λεκτική κακοποίηση μπορεί να κάνει τους ηλικιωμένους να φοβηθούν, να αναστατωθούν ή να απομονωθούν. Μπορεί να προκαλέσει προβλήματα ψυχικής υγείας, όπως **άγχος ή κατάθλιψη**.

Μερικές φορές ένας θύτης χρησιμοποιεί απειλές για να εμποδίσει έναν ηλικιωμένο να μιλήσει με αγαπημένα πρόσωπα, το προσωπικό της Μ.Φ.Η. ή τις αρχές.

Αυτός ο τύπος εκφοβισμού μπορεί να κάνει πιο δύσκολη για τους ηλικιωμένους τη βοήθεια που χρειάζονται.

4 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΈΝΟΥΣ

3. Σε έχει αναγκάσει κάποιος να του δώσεις χρήματα ή να υπογράψεις περίεργα χαρτιά;

- Εάν κάποιος έχει αναγκάσει έναν ηλικιωμένο να του δώσει χρήματα ή να υπογράψει χαρτιά (όπως επιταγές ή νομικά έγγραφα), μπορεί να είναι ένα πιθανό σημάδι οικονομικής κατάχρησης.
- Η οικονομική κατάχρηση μπορεί να προκαλέσει οικονομική αφαίμαξη στους ηλικιωμένους, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να καλύψουν βασικά έξοδα διαβίωσης. Μπορεί να οδηγήσει τους ηλικιωμένους σε κατάθλιψη, δυσπιστία, αισθήματα αναξιοσύνης (National Adult Protective Services Association (NAPSA)).
- Δυστυχώς, ορισμένες περιπτώσεις οικονομικής κατάχρησης μπορεί να μην έρθουν στο φως άμεσα, αλλά πολύ αργότερα, μήνες ή χρόνια μετά, καθώς είναι δύσκολο να εντοπιστούν. Μερικοί ηλικιωμένοι με προβλήματα ψυχικής ή σωματικής υγείας μπορεί να μην είναι σε θέση να παρακολουθούν σωστά τα οικονομικά τους – αποτελώντας στόχους κακοποίησης.
- Για παράδειγμα, ένας πρώην δικηγόρος έκλεψε ένα πολύ σημαντικό ποσό από έναν τρόφιμο οίκου ευγηρίας με άνοια για μια περίοδο επτά ετών πριν τη σύλληψή του το 2019

4 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΈΝΟΥΣ

4. Σας έχει αγγίξει κανείς χωρίς τη συγκατάθεσή σας ή σας έχει χτυπήσει;

Κανένας ηλικιωμένος δεν πρέπει ποτέ να αγγίζεται ή να χτυπιέται. Αυτές οι σωματικές αλληλεπιδράσεις θα μπορούσαν να είναι σημάδια σεξουαλικής ή σωματικής κακοποίησης.

Άλλα σημάδια σωματικής κακοποίησης περιλαμβάνουν:

- Σπασμένα οστά ή διαστρέμματα
- Μώλωπες
- Γρατσουνιές
- Απώλεια μαλλιών ή δοντιών

Οι σωματικοί τραυματισμοί γύρω από τα γεννητικά όργανα μπορεί να προέρχονται από σεξουαλική κακοποίηση. Ακόμα κι αν ένα αγαπημένο πρόσωπο δεν έχει τραυματιστεί σωματικά, το ανεπιθύμητο άγγιγμα είναι σεξουαλική παρενόχληση και μπορεί να το τραυματίσει.

Μπορεί να θέλετε να ακολουθήσετε μια λιγότερο άμεση προσέγγιση για να κάνετε αυτές τις ευαίσθητες ερωτήσεις. Για παράδειγμα, μπορείτε να ζητήσετε από το αγαπημένο σας πρόσωπο να εξηγήσει πώς τραυματίστηκε στο σώμα του, εάν αυτό το σημάδι είναι ορατό.

ΤΙ ΑΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΟΥΜΕ

- Ο ηλικιωμένος φαίνεται μοναχικός ή αμέτοχος ή με κακή διάθεση;
- Δεν έχει οπτική επαφή με εσάς ή με άλλους;
- Υποφέρει λόγω της κακής υγιεινής;
- Είναι ακατάλληλα ντυμένος/η;
- Έχει περίεργα κοψίματα, μώλωπες ή άλλους τραυματισμούς;
- Δεν παίρνει τακτικά τα φάρμακά του;

ΤΙ ΕΜΠΟΔΙΖΕΙ ΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΝΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΗ ΒΙΑ;

- Απροθυμία των κακοποιημένων ηλικιωμένων να αποκαλύψουν τη βία που βιώνουν από τα παιδιά ή τους συζύγους τους, γιατί **ντρέπονται**.
- Το αίσθημα ότι **είναι αβοήθητοι** κι χρειάζονται κάποια φροντίδα. Αυτό τους κάνει να υπομένουν τον πόνο σιωπηλά.
- Οι γονείς συχνά αισθάνονται υπεύθυνοι για τη συμπεριφορά των ενήλικων παιδιών τους - νομίζουν ότι τα μεγάλωσαν με αυτόν τον τρόπο.
- Νιώθουν ντροπή και ταυτόχρονα νιώθουν την ανάγκη ότι πρέπει να φροντίσουν τον θύτη – παιδιά ή στενούς συγγενείς

ΤΙ ΕΜΠΟΔΙΖΕΙ ΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΝΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΗ ΒΙΑ;

➤ Κατάθλιψη

- Η κατάθλιψη δυσκολεύει τους ανθρώπους να κάνουν αλλαγές στη ζωή τους.
- Περιορίζει τις δραστηριότητες τους και συχνά τους αναγκάζει να παραμείνουν παθητικοί σε μια δύσκολη κατάσταση
- Μερικές φορές συνδέεται με το ότι συνηθίζουν να είναι μόνοι και αβοήθητοι (αίσθημα αβοήθητου)

➤ Ελπίδα

- Η ελπίδα δημιουργείται από μια λεγόμενη **κυκλική πορεία** – Ο θύτης, εκτός από τις περιόδους που βλάπτει το θύμα, έχει και καλές μέρες, όταν φροντίζει το θύμα, είναι αφοσιωμένος και δείχνει κατανόηση
- Το θύμα είναι εξαρτώμενο του θύτη και έχει ψεύτικες ελπίδες ότι η σχέση μεταξύ τους θα βελτιωθεί, ότι το επεισόδιο βίας είναι τυχαίο και σύντομα θα τελειώσει

➤ Ενοχή

- Ο δράστης ρίχνει το φταίξιμο στο θύμα. Χτυπά, σπρώχνει το θύμα, γιατί θέλει κάτι ξανά, λερώνεται, θέλει τουαλέτα, κλπ
- Η συνεχής επανάληψη κάνει τους κακοποιημένους να πιστεύουν ότι αν ήταν διαφορετικοί, η κατάσταση θα βελτιωνόταν
- αισθάνονται ένοχοι για την κατάσταση της κακοποίησης.
- Οι κακοποιημένοι, εξαρτώμενοι από τον δράστη, φοβούνται τις συνέπειες της αποκάλυψης της βίας.

ΤΙ ΕΜΠΟΔΙΖΕΙ ΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΝΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΗ ΒΙΑ;

Φόβοι για

- πλήρης απόρριψη
- κλιμάκωση επιθετικότητας
- αντίποινα από τον θύτη
- φόβος για τοποθέτηση σε ΜΦΗ, γεγονός που συνδέεται με την απώλεια πρόσβασης στον τόπο κατοικίας τους, στα εγγόνια κ.λπ.
- έλλειψη κεφαλαίων, ανεξαρτησίας, να μην μπορούν να ανταπεξέλθουν οικονομικά

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Η διαδικασία συλλογής πληροφοριών για εμπειρίες κακοποίησης των ηλικιωμένων ατόμων, που δεν φέρουν εμφανή σημάδια κακοποίησης (ασυμπτωματικοί), σε μια σχέση φροντίδας ή εμπιστοσύνης)

https://www.researchgate.net/publication/313962746_Screening_for_Elder_Abuse_Tools_and_Effectiveness

ΠΟΙΟΙ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

- Νοσηλευτές
- Γιατροί
- Ψυχολόγοι
- Κοινωνικοί λειτουργοί
- Αστυνομικοί

ΧΩΡΟΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ

- ☐ Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας
- ☐ Κοινότητα
- ☐ Οδοντιατρεία
- ☐ Οίκοι Ευγηρίας
- ☐ Επείγοντα

TISOVA
Training to Identify and Support
Older Victims of Abuse

Erasmus+ Project: 'Training to Identify and Support Older Victims of Abuse (TISOVA)'

Project No. 2017-1-EE01-KA204-034902

Έκδοση: 2020. Tartu, Estonia

© TISOVA consortium

Αναγνώριση και Υποστήριξη Ηλικιωμένων Θυμάτων Κακοποίησης:

«Εγχειρίδιο κατάρτισης για επαγγελματίες, εθελοντές και ηλικιωμένους»

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
& ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ Π.Κ.Μ.

info@tsantalieleni.gr

[https://www.youtube.com/@
PKMsocialcare](https://www.youtube.com/@PKMsocialcare)

[https://www.pkm.gov.gr/ekp
aideutiko-uliko-gia-tous-
koinonikous-episth](https://www.pkm.gov.gr/ekp-
aideutiko-uliko-gia-tous-
koinonikous-episth)

